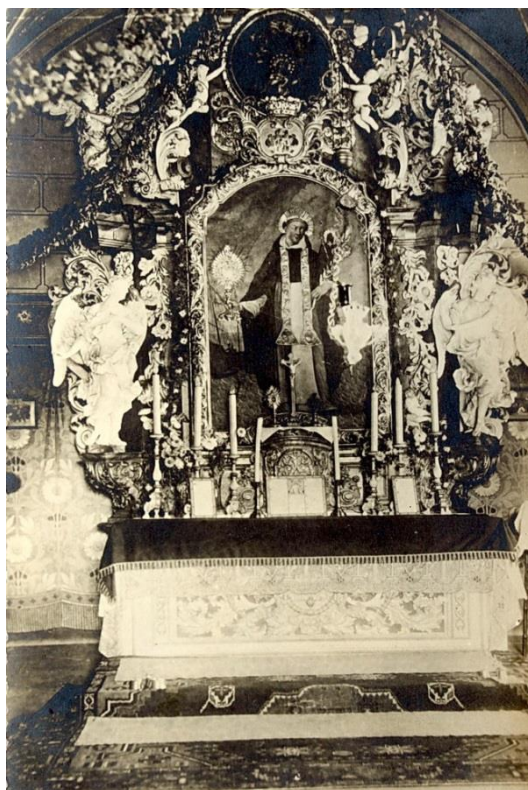

Sanktuarium św. Jacka w Kamieniu Śląskim

Kamień Śląski to wieków znane centrum społeczno-gospodarcze, kulturowe i religijne Opolszczyzny. Swą pozycję zawdzięcza zbudowanemu tutaj najprawdopodobniej w XI wieku zamkowi. Po raz pierwszy nazwa miejscowości odnotowana została w najstarszej polskiej kronice z początków XII wieku, spisanej przez Galla Anonima. W kronice kilka razy wzmiankowany jest gród warowny o nazwie „Kamień”, będący siedzibą najpierw króla Bolesława Krzywoustego, a na przełomie XII/XIII wieku rodu Odrowążów, sięgającego swoimi korzeniami starego czeskiego rodu Odrowążów-Beneszowiców. Linia kamieńskich Odrowążów, z których wywodzi się św. Jacek, a także bł. Bronisława i bł. Czaśław, wymarła w XVI w., a Kamień Śląski wraz z zamkiem i jego okolicami przechodziły w ręce kolejnych rodów śląskich. Najpierw życie zamku koncentrowało się wokół rodzin rycerskich, a nieco później wokół kolejnych rodów szlacheckich. One pełniły rolę mecenasów kultury i dawały utrzymanie wielu rodzinom. Oprócz rodu Odrowążów szczególną rolę odegrali tu rodziny: Strzałów, Larischów i Strachwitzów.

Szczególnym miejscem w kompleksie pałacowym jest kaplica św. Jacka, która powstała w XVIII wieku staraniem hrabiny Magdaleny Engelburg-Kotulińskiej--Kryszkowitz (1659-1751), wdowy po Baltazarze Ludwiku von Larisch. Hrabina urządziła kaplicę w miejscu urodzenia św. Jacka. Do duszpasterskiej posługi w kaplicy i do troski o szerzenie kultu św. Jacka zaprosiła opolskich dominikanów. Jej syn Karol Ludwik gruntownie zmienił wewnętrzną architekturę kaplicy. Ufundował ołtarz bogato zdobiony srebrem.

Zbudował posadzkę ze szlifowanych kamieni, dekoracyjne sklepienie i majestatyczną wieżę. W ołtarzu umieścił obraz św. Jacka ze złotą aureolą w dominikańskim habicie. Święty Jacek trzymał posrebrzoną statuę Matki Bożej, połączoną monstrancję ze srebra, która ozdobiona była trzydziestoma sześcioma małymi diamentami.

Pierwotny wygląd ołtarza w kaplicy św. Jacka. Fot. Archiwum Sanktuarium św. Jacka.

Kolejna gruntowna renowacja kaplicy została przeprowadzona w roku 1857, w związku z uroczystymi obchodami 600-lecia śmierci św. Jacka. Zadanie to zlecono artyście złotnikowi Paulusowi z Opola. Od XVIII wieku aż do końca II wojny światowej (1945 r.) pałac wraz przyległymi włościami należał do rodu Strachwitzów, którzy powoływali się na związki rodzinne z rodem Odrowążów. Warto odnotować fakt, iż wszyscy panowie na zamku w Kamieniu Śląskim z rodu von Strachwitz nosili imię Hiacynt (Jacek).

Spalona kaplica. Fot. Archiwum Sanktuarium św. Jacka.

Niestety, gdy pod koniec II wojny światowej (styczeń 1945) do Kamienia Śląskiego wkroczyły wojska sowieckie, wówczas kaplica została spalona, kosztowności zrabowane, a w pałacu urządzono szpital wojskowy. W marcu 1945 roku, po powrocie z wygnania, mieszkańcy Kamienia Śląskiego zastali w obrębie zabudowań pałacowych wielkie spustoszenie. Pałac wprawdzie się ostał, ale został splądrowany, a kaplica wypalona. Przepadły na zawsze cenne zabytki i pamiątki kultu św. Jacka. Po II wojnie światowej pałac przeszedł pod zarząd państwa polskiego. Utworzono w nim dom dziecka. Gdy w latach 50. XX wieku w Kamieniu Śląskim rozbudowano pobliskie lotnisko położone za murami posiadłości, wówczas pałac przeznaczono na potrzeby wojsk sowieckich stacjonujących na lotnisku.

Ten okres należy chyba do najtragiczniejszych w dziejach kamieńskiego pałacu. Sowieci splądrowali i rozszabrowali wszystko co tylko miało jakąkolwiek wartość, a w maju 1970 roku pałac podpalamo. Spłonęły wówczas resztki jego wyposażenia. Poważnie zostały uszkodzone także dach i mury pałacu. W ciągu następných dwudziestu lat zrabowano wszystko to, co pozostało.

Ruiny zamku w Kamieniu Śl. Fot. Archiwum Sanktuarium św. Jacka.

Lata 80. XX wieku przyniosły kamieńskiemu pałacowi nową iskrę nadziei. Podjęto próbę jego odbudowy. Wszczęto także poszukiwania kupca i inwestora. Jednak ze względu na duże zniszczenia obiektów, nikt nie podjął się ich odbudowy. Zaproponowano więc przekazanie ruin pałacu Diecezji Opolskiej. Spotkało się to z pozytywną reakcją ówczesnego Biskupa Opolskiego Alfonsa Nossola. W 1990 roku załatwiono formalności związane z prawem własności i natychmiast przystąpiono do odbudowy obiektu. Pracami kierował ks. dr Albert Glaeser. Trwały one niespełna cztery lata. Udało się w dużej mierze odtworzyć zabytkową architekturę historycznego pałacu. Odbudowano całkowicie zniszczoną wieżę, odrestaurowano kaplicę, wyremontowano oficynę i budynki gospodarcze, które zaadaptowano na bazę turystyczno-noclegową. Odrestaurowano także w pierwotnym stylu całkowicie zdewastowaną salę balową.

Pałac w Kamieniu Śl. po odbudowie. Fot. Archiwum Sanktuarium św. Jacka.

Dokonano rewaloryzacji parku otaczającego pałac, oczyszczono i zagospodarowano przypałacowy staw. Dzięki podjętym staraniom udało się uratować cenny skarb dziedzictwa kulturowego na Śląsku Opolskim.

Ważnym wydarzeniem we współczesnych dziejach kaplicy były uroczystości 400. rocznicy kanonizacji św. Jacka, obchodzone 14 sierpnia 1994 roku, które były połączone z poświęceniem odbudowanego pałacu wraz z kaplicą. Uroczystości zgromadziły biskupów z Metropolii Górnośląskiej, licznych potomków rodziny von Strachwitz, władze wojewódzkie, wielu zaproszonych gości i tysiące wiernych. Przewodniczył im kardynał Joachim Meisner z Kolonii. Ze względu na ogromne zniszczenia, nie udało się przywrócić jej pierwotnego kształtu i wystroju. Jej wygląd po renowacji nawiązywał do stylu całego odbudowanego pałacu. Kaplicę wyposażono w rokokowy ołtarz pochodzący ze zrujnowanego pałacu w Siestrzechowicach koło Nysy. W centralnym jego punkcie usadowiono statuę św. Jacka. Po jej bokach mieszczą się rzeźbione figury bł. Czesława i bł. Bronisławy.

Pałac w Kamieniu Śl. - widok na kaplicę z charakterystyczną wieżą. Fot. Archiwum Sanktuarium św. Jacka.

W latach 2011-2012, dzięki staraniom ks. dr. Alberta Glaesera, odnowiono kolorystykę ścian kaplicy oraz wyposażono ją w obrazy nawiązujące do pierwotnego wystroju.

Zdj. z lewej: Obecny wygląd kaplicy św. Jacka. Zdj. z prawej: Wnętrze kaplicy z podświetlanym relikwiarium. Fot. Archiwum Sanktuarium św. Jacka.

Kaplica wraz z całym kompleksem pałacowym stała się znaczącym sanktuarium i miejscem pielgrzymkowym Górnego Śląska oraz ośrodkiem krzewienia kultury i miejscem pojednania między Kościołami, narodami i kulturami. Dziś pałac w Kamieniu Śląskim określić możemy mianem centrum integracji na szczeblu europejskim i światowym. Organizowane są tu

liczne krajowe i międzynarodowe konferencje i sympozja dla różnych grup społecznych. Jest to miejsce spotkań środowisk akademickich z całego świata. Sanktuarium św. Jacka przyciąga licznych pielgrzymów i turystów, przybywających na chwilę modlitwy oraz pragnących zwiedzić jeden z najpiękniejszych obiektów kultury na Śląsku Opolskim.

Relikwiarium, w którym znajdują się relikwie św. Jacka, bł. Bronisławy i bł. Czesława. Fot. Archiwum Sanktuarium św. Jacka.

Materiały opracowano na podstawie:

<http://kamien.biz/111/191/historia.html>

<http://kamien.biz/200/192/sanktuarium-sw-jacka-kaplica.html>